

Kindcentrum

De Bolster

Protocol Sociaal Emotionele Ontwikkeling

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid.....	3
1.2 Uitgangspunten.....	3
1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.....	3
1.4 Leerlingvolgsysteem.....	3
2. Begripsomschrijving.....	4
2.1 Wat is pesten?.....	4
2.2 Rolverdeling bij pesten.....	4

	Pesten	Plagen	Ruziemaken	Ongeluk
Kenmerk	Met opzet	Om te spelen/ lachen	Er is iets gebeurd (aanleiding)	Niet met opzet
Richting	Eén richting, meer- deren tegen één	In twee richtingen	In twee richtingen	Eén of twee richtingen
Gevoel	De gepeste voelt zich slecht	Je kunt er samen om lachen	Je bent allebei boos	Je vindt het allebei erg of vervelend
Regelmaat	Steeds opnieuw	Af en toe	Vaak eenmalig	Af en toe

Signalering.....	2.3 4
3. Aanpak.....	6
3.1 Preventief.....	6
3.2 Curatief.....	7
3.3 Digitale wereld.....	8
Gebruik van mobiele telefoons.....	8
3.4 Gedrag.....	9
3.5. Tot slot.....	11
4. Organisatie.....	11
4.1 Contactpersonen.....	11

1. Inleiding

1.1 Belang van een protocol voor sociale veiligheid

Dit protocol is opgesteld om adequaat en consequent te kunnen reageren op situaties waarin een kind wordt gepest of pest. Het geeft bovendien een overzicht van gemaakte basisafspraken waar een preventieve werking vanuit gaat. Consequenties en regels t.a.v. grensoverschrijdend gedrag worden eveneens benoemd.

1.2 Uitgangspunten

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.
- Iedereen hoort erbij! Wij sluiten niemand buiten.

1.3 Methode(s) voor de sociaal-emotionele ontwikkeling

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Kinderen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

1.4 Leerlingvolgsysteem

Wij gebruiken de KiVa-monitor in groep 5 t/m 8 om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Op basis van deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer.

2. Begripsomschrijving

2.1 Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Facebook en WhatsApp.

2.2 Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol *hebben*, maar zich *gedragen* op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

	Pesten	Plagen	Ruziemaken	Ongeluk
Kenmerk	Met opzet	Om te spelen/ lachen	Er is iets gebeurd (aanleiding)	Niet met opzet
Richting	Eén richting, meer- deren tegen één	In twee richtingen	In twee richtingen	Eén of twee richtingen
Gevoel	De gepeste voelt zich slecht	Je kunt er samen om lachen	Je bent allebei boos	Je vindt het allebei erg of vervelend
Regelmaat	Steeds opnieuw	Af en toe	Vaak eenmalig	Af en toe

2.3 Signalering

Het is niet makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt:

Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest.

Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.

3. Aanpak

Kindcentrum de Bolster probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

Anti pestcoördinatoren op Kindcentrum de Bolster zijn de leden van het KiVa team bestaande uit: Edith Stegeman, Sanne vd Bergh, Nancy Schotman, Kiki Wippert en Ellen Eektimmerman

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk zijn voor het onderzoeken en oplossen van pestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, door middel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met pestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd.

3.1 Preventief

KiVa-lessen

Wij streven er naar om, in elke groep, één keer in de twee weken een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van kinderen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals gevoelens, iedereen is uniek en herken pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terug komen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

Omgangsregels

Op onze school heeft elke groep een KiVa-contract opgesteld. Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn;
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij;
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal;
4. We gaan goed met elkaar om;
5. We helpen elkaar;
6. We komen voor elkaar op.

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
2. Samen maken wij er een fijne groep van;
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal);
4. We willen dat pesten stopt;
5. We gaan goed met elkaar om;
6. We helpen elkaar;
7. We komen voor elkaar op.

Schoolbrede afspraken

Binnen de Bolster zijn afspraken gemaakt over hoe wij ons gedragen binnen de school. Dit zorgt voor rust en duidelijkheid en voorkomt escalatie. Onderstaand een kort overzicht van de belangrijkste schoolregels:

- Leerlingen lopen in de school. Rennen doen wij op het speelplein
- Leerlingen hangen rustig hun jas en tas op bij de kapstokken. Hierbij wordt er niet geduwd. De leerkracht staat in de opening van de deur om hier zicht op te houden
- In de ochtend wordt er stil op het leerplein gewerkt. Indien een leerling hier moeite mee heeft, wordt het (zonder waarschuwing) teruggestuurd naar de klas om daar verder te werken.
- Leerlingen zijn nooit alleen op het buitenplein. In de kleine pauzes zijn er leerkrachten aanwezig en in de grote pauze een pleindienst.
- Tijdens het werken in de klas gebruiken de leerlingen hun BASblokje indien er een vraag voor de leerkracht is. De leerkracht loopt hulprondes. De leerlingen blijven op hun plaats zitten

Het KiVa-contract is door alle leerlingen ondertekend en hangt in elke klas. Er wordt regelmatig verwezen naar de regels. In situaties waarin het nodig is wordt het contract erbij gepakt.

Groepsgesprekken

In elke groep van Kindcentrum de Bolster vindt elke week een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Contact met ouders

Contact met ouders/verzorgers vinden wij belangrijk. We houden ouders daarom regelmatig op de hoogte van de groepssfeer in de klas, ook als deze goed is! Door middel van de nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders daarnaast tips om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online KiVa-oudergids. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

3.2 Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Kinderen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terecht komen. Daarnaast is het ook mogelijk dat kinderen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groepssfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen worden gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen. Ouders worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

3.3 Digitale wereld

Gebruik van mobiele telefoons

Kinderen nemen geen mobiel, iPad of tablet mee naar school. Is er een goede reden voor, dan kunnen ouders een verzoek indienen bij de directie. De mobiele telefoons die *na aanvraag en goedkeuring* worden meegenomen naar school, blijven in de tas (op eigen risico!). Andere mobieltjes die in school (of schoolplein) worden gezien, worden in beslag genomen. Ze zijn op te halen (door de ouders) bij de directie.

Wanneer een leerling de mobiele telefoon toch 'moet' gebruiken, dan moet hij/zij dit in overleg doen met de leerkracht. Na gebruik gaat de telefoon uit en in de tas van de leerling. Voor noodsituaties kunnen ouders de school via het algemene nummer bereiken. De school is niet aansprakelijk bij kwijtraken, diefstal of beschadiging van een mobiele telefoon.

In een veilige school gaan kinderen verantwoord, respectvol en bewust met elkaar om. Dat geldt ook voor gedrag online en de omgang op sociale media. Het leven van jonge mensen speelt zich voor een groot deel online af. Voor scholen is het vaak lastig om daar grip op te krijgen. Net als in de fysieke omgeving gelden hier afspraken en moet duidelijk zijn wat acceptabel is en wat niet.

De ervaring heeft ons geleerd dat de leerlingen deelnemen aan Whatsapp groepen, Tiktok, Snapchat of andere sociale media kanalen, waarin ook andere kinderen van de groep zijn opgenomen. Na schooltijd ontstaat hier een 'levendige' communicatie. Wij hoeven u als ouders niet uit te leggen dat het zeer eenvoudig is om hierbij andere leerlingen buiten te

sluiten of zwart te maken. Als school hebben wij hier geen enkele invloed op, maar ervaren wel de problemen de volgende ochtend in de groep. **Daarom een dringend verzoek om als ouders te allen tijde zicht te houden op het sociale media gedrag van uw kind.** Bij pestgedrag adviseren wij ouders onderling contact op te nemen en dit samen met de betrokken leerlingen uit te spreken. Alleen dán kunnen wij dit gedrag in vroeg stadium terug

Van school mag u verwachten dat wij voldoende aandacht besteden aan mediawijsheid. Dit bestaat o.a. uit de Week van de Media voor groep 6 t/m 8. Ook wordt jaarlijks de organisatie Tactus samen met Politie Raalte op school uitgenodigd. Zij verzorgen een voorlichting over de risico's van het mediagedrag van de leerling.

3.4 Gedrag

Om inzicht te geven welk leerlinggedrag binnen Kindcentrum de Bolster gecorrigeerd wordt, volgt hieronder een overzicht:

- Brutaal zijn richting de leerkrachten, pleinwacht, ondersteuners of externen
- Liegen
- Schelden en vloeken
- Niet van andermans spullen af kunnen blijven, niet zuinig zijn op eigen en schoolspullen
- Niet luisteren naar de leerkracht, pleinwacht, ondersteuners of externen
- Andere leerlingen (fysiek)pijn doen
- Herhaaldelijk door de klas blijven roepen en hierbij de les (bewust) verstoren

Wanneer de leerling bovenstaande regels negeert, krijgt hij/zij een waarschuwing van de betreffende volwassene. Bij een tweede waarschuwing volgt er een passende sanctie. Hierbij kunt u denken aan: niet buiten mogen spelen in de pauze, na moeten blijven na schooltijd, werk af moeten maken na schooltijd. De leerkracht bespreekt dit altijd met de leerling die voor bovenstaand gedrag kiest. Tevens wordt er een aantekening van gemaakt in het leerlingdossier in ParnasSys. Ouders worden op de hoogte gebracht dat hun kind later thuis komt, indien het moet nablijven.

Wanneer de leerling drie keer de gemaakte regels negeert, wordt het in een lagere groep geplaatst en moet het daar zijn of haar werk afmaken. De ouders worden hierover door het Management Team of de Intern Begeleider gebeld en op de hoogte gebracht van het incident. Hierbij worden ouders uitgenodigd op school om samen met de leerkracht en de leerling afspraken te maken ter verbetering van het gedrag.

Grensoverschrijdend gedrag

De school heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen. Maar het kan incidenteel *ernstig* misgaan. Wij noemen dit grensoverschrijdend gedrag.

De leerling krijgt één kans om hieraan te werken. Het is een leermoment: 'Hoe ga je het de volgende keer doen! Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade. Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?'

Bij *elke* situatie van grensoverschrijdend gedrag wordt direct door het Management Team contact gezocht met de ouder. Zolang de ouder niet is te bereiken en/of niet op school is verschenen, wordt deze leerling uit de groep geplaatst. Wij noemen dit een eerste verwijdering. De groep en/of andere groepen leerlingen worden beschermd tegen deze leerling. Het groepsbelang gaat op zo'n moment voor. In geval van ernstig *fysiek*

grensoverschrijdend gedrag kan het nodig zijn dat het MT de ouders vraagt om hun kind direct op te halen van school.

Het aansluitende gesprek met de ouder en/of leerling wordt oplossingsgericht gevoerd.

Terugplaatsing is afhankelijk van de zienswijze die de ouders en het kind erop nahouden. Als de ouder en/of leerling van mening is dat het kind zich mag misdragen (bij deze invaller, want die kan geen lesgeven; de pleindienst, ten opzichte van dat kind, want die doet altijd vervelend, ... enz.) dan blijft de leerling buiten de groep of thuis.

Indien de leerling ervoor kiest om zich aan de afspraken te houden en zich 'normaal' te gedragen op school wordt er met leerling, ouders en school een begeleidingsplan opgesteld. Hierin staan alle adviezen en afspraken die met leerling, ouders en school gemaakt zijn. Op het moment dat de leerling weer in de klas terugkomt, biedt het de groep zijn/haar excuses aan.

Een beschrijving van het grensoverschrijdend gedrag, het begeleidingsplan en de gespreksnotities worden opgeslagen in het leerlingdossier in ParnasSys.

Het afwijzen van adviezen en het niet mee willen denken van ouders aan een positieve oplossing interpreteert de school als een vorm van pedagogische verwaarlozing en zal daar melding van doen bij Veilig Thuis.

Bij een tweede situatie van grensoverschrijdend gedrag gaat de school over tot definitieve schorsing. Met betrekking tot verwijdering en schorsing van leerlingen wordt artikel 40 van de Wet op het Primair Onderwijs in acht genomen.

Definitieve verwijdering van een school mag pas als:

- overleg met de inspectie heeft plaats gevonden
- het schoolbestuur, als bevoegd gezag, door de directeur op de hoogte is gebracht van de onhoudbare situatie.
- het schoolbestuur heeft gesproken met de ouders/ verzorgers, de betrokken leerkracht en de directie.
- Er geldt een inspanningsverplichting van acht weken voor het vinden van een andere school. Mocht binnen deze periode geen andere school zijn gevonden wordt uw kind alsnog verwijderd.

3.5. Tot slot

Als Kindcentrum de Bolster maken wij deel uit van de stichting MijnPlein. Stichting breed zijn afspraken rondom 'De Veilige School' opgenomen in een protocollen (zie schoolgids). Kindcentrum de Bolster staat achter deze afspraken en leeft deze ook na. Wij denken dat met het hanteren van deze protocollen heldere afspraken gemaakt zijn over hoe wij ons op Kindcentrum de Bolster gedragen. Op deze manier is de school een veilige en fijn plek voor alle leerlingen. Alleen dán is er ruimte om je optimaal te ontwikkelen. Op het moment dat ouders kiezen voor de Bolster, kiezen zij ook voor de gemaakte afspraken omtrent de sociaal emotionele ontwikkeling. Immers:

“Leerlingen *moeten* naar school maar *mogen* naar de Bolster”

4. Organisatie

4.1 Contactpersonen

Het KiVa-team

Kindcentrum de Bolster heeft een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten. Het KiVa-team bestaat uit de volgende leden:

1. Nancy Schotman	- n.schotman@mijnplein.nl
2. Kiki Wippert	- k.wippert@mijnplein.nl
3. Ellen Eektimmerman	- e.eektimmerman@mijnplein.nl
4. Sanne vd Bergh	- s.vandenbergh@mijnplein.nl
5. Edith Stegeman	- e.stegeman@mijnplein.nl

De KiVa-trainer

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, bijvoorbeeld een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas.